

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2013. április 16-18.
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

A katasztrófák elleni védelem rendszere Ausztriában, különös tekintettel a Polgári Védelmi Szövetség (ÖZSV) és a Tűzoltó Szövetség (ÖFV) tevékenységére

Jelige: *Ausztria*

Dolgozat lezárásának időpontja: 2012. május

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	2
1. Ausztria védelmi rendszere.....	5
1.1 Ausztria veszélyeztető tényezői.....	7
1.1.1 Természeti jellegű katasztrófa-veszélyeztetettség.....	8
1.1.2 Civilizációs jellegű katasztrófa-veszélyeztetettség	11
1.2 Ausztria polgári védelmi rendszere	14
1.2.1 Katastrophenhilfe-Kreis	15
1.2.2 A vöröskereszt.....	18
1.3 A katasztrófák elleni védelmi rendszer	19
2. A tűzoltóság rendszere, működésének keretei, feladatai	23
2.1 Hivatásos tűzoltóság.....	24
2.2 Önkéntes tűzoltóság.....	25
2.3 Ki lehet önkéntes tűzoltó?..	27
2.4 A képzés rendszere	28
3. Egy ausztriai önkéntes tűzoltóság és iskolájának bemutatása	31
4. Az Osztrák Tűzoltószövetség.....	36
4.1 A Tűzoltószövetség szervezeti felépítése	36
4.2 Tűzoltó felszerelések ellenőrző próbahelye	40
4.3 A Magyar Tűzoltó Szövetség.....	40
ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK.....	42
FELHASZNÁLT IRODALOM	44

BEVEZETŐ

A történelem során a különböző katasztrófák, legyen az természeti vagy civilizációs eredetű, gyakran megtizedelték a társadalmat ez egész világon. Így az emberiség kialakulása óta folyamatos a harc a természet erőivel szemben a fennmaradás érdekében. Az országok vezetőinek szembe kellett nézniük ezekkel a jelenségekkel, saját maguk, és népük védelmében. Kezdetben csak a háborúra készültek fel, majd ebből fejlődött ki a katasztrófák elleni védekezés. Az azóta felhalmozódott tudás, tapasztalat ahhoz elég, hogy a korábban titokzatosnak és megmagyarázhatatlannak tűnő, pusztító természeti jelenségek eredetét, kialakulását, hatásait ismerjük, és valamilyen szinten megértsük. Sajnos még ma sem, a tudományos-technikai korszak idejében sem tudunk uralkodni a természet erői felett.

A természeti mellett, a civilizációs katasztrófákkal is szembe kell néznünk, amit sokszor a környezetünk igénytelen, gondatlan felhasználásából, ismeretek hiányából vagy akár szándékosságából adódnak. Így meg kell birkóznunk a hagyományos, korábban előforduló veszélyekkel. De mindezek mellett azonban új veszélyhelyzetek is kialakultak, mint például a terrorizmus elterjedése, a veszélyes anyagok előállítás, tárolása és szállítása során létrejött rendkívüli helyzetek.

Mára nyilvánvalóvá vált, hogy veszélyek között kell élnünk, és nem feltétlenül tudjuk elkerülni őket. Ezért nagyon fontos, hogy olyan védelmi rendszert működtessünk, ami hatékonyan védi országunkat. Ezt viszont csak komoly együttműködéssel és szakmai felkészültséggel valamint mindannyiunk önkéntes hozzájárulásával érhetjük el. Ezért a védelmi szakemberek egyetértenek abban, hogy a lakosság és az anyagi javak hatékony védelme csak úgy valósítható meg, ha a hivatásos mentőszervezetek mellett a feladatok végrehajtásában részt vesznek az érintett területek állampolgárai, a különböző civil- és humanitárius szervek, és nem utolsósorban az önkéntes szervezetek is.

Különböző jellegű katasztrófák mindig voltak, és lesznek is a Földön. Viszont van egy kis előnyünk a katasztrófákkal szemben: az ember képes a saját múltjából és hibájából tanulni. Lehet, hogy a világ egyes helyein ezeket csak jogszabályokkal lehet betartatni, de a fejlettebb országokban a polgárok önként tesznek azért, hogy elkerüljék a természeti és civilizációs eredetű problémákat. Ezen túl pedig felkészülnek a különböző katasztrófák,

így az árvíz, belvíz, földrengés, lavina, tüzesetek, ipari balesetek, biológiai járványok, valamint a nukleáris és a veszélyes anyagok tárolása és szállítása közben felmerülő problémák (**Lásd 1. számú ábra**) felszámolására is, és ebben a folyamatban az önkéntes szervezetek is nagy szerepet játszanak.

1. számú ábra: természeti és civilizációs katasztrófák

Forrás: <http://www.felsofokon.hu/jeles-unnepek-zold-napok/2011/10/12/oktober-12-termeszeti-katasztrofak-csokkentesenek-vilagnapja>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.20

A témaválasztás indoklása

A témaválasztást az indokolta, hogy véleményem szerint a környezetünkben lévő országok példájából mindig lehet tanulni. Hiszen összeköt minket a történelmünk, a múltunkban gyökerező gazdasági, kereskedelmi kapcsolatrendszerünk. A katasztrófák pedig nem ismernek határokat, így az áttevődő veszélyek kezelése során a védelmi szerveink is kialakították a szomszédokkal a munkakapcsolatot. Ennek folytán egymás rendszereinek ismerete értékes perceként jelenthet a mentés idején. További indokom, hogy nyugati szomszédunk Ausztria, az évtizedek alatt olyan nevelési és tudatformáló politikát tudott folytatni, amelynek eredményeképp az önkéntes szerepvállalás érdemmé, megbecsült értékévé vált mindenki számára. Ennek kapcsán a családokban tradícióvá vált a

részvétel egy hasznos munkát végző szervezetben. A sok önkéntes pedig lehetővé teszi, hogy a civil szervezetek jelentős terheket vegyenek le a hivatásos mentőszervek válláról. Napjaink gazdasági válságaival jellemezhető világában az önkéntes szerepvállalás nagyon fontos, hiszen az állam sokat takaríthat meg ezen, és olyan feladatokra költheti, ami az életszínvonal emelését, az államadósság csökkentését, és a szociális háló kiszélesítését célozza.

Egyéni indokom a témaválasztást illetően az, hogy személyesen is jártam Ausztriában, többek között egy tűzoltó iskolában, ahol meggyőztek arról, hogy a módszerük nem csak jól működik, de némi ráfordítással akár nálunk is megvalósítható lenne.

A dolgozat célkitűzései

Célul tűztem ki, hogy:

- vizsgálom Ausztria veszélyeztető tényezőit
- elemzem a védelmi rendszerüket, különös tekintettel a polgári védelem, a katasztrófavédelem és a tűzvédelem működésére, valamint a K-Kreis szakmai szervezeteire
- szemléltetem a Tűzoltószövetség munkáját, képzési rendszerét
- bemutatok egy önkéntes tűzoltóságot Ausztriában

A célok elérése érdekében tanulmányoztam a témában releváns doktori értekezéseket, tudományos munkákat. Elemeztem a téma irodalmát és a szervezetek honlapjait. Ezen kívül az évek során részt vettem különböző szakmai gyakorlatokon. Többek között Eisenstadtban is jártam az önkéntes tűzoltóságon és a tűzoltó iskolában is, ahol volt szerencsém az igazgatóval és a helyi tűzoltóparancsnokkal, valamint más szakemberekkel is beszélgetnem a rendszerük felépítéséről, a képzés menetéről, és az önkénteseik fárasztó munkájukról. Továbbá közvélemény kutatást végeztem egy forgalmas Bécsi utcán, ahol több tucat embernek tettem fel a szakdolgozatomhoz szükséges kérdéseket. E tapasztaltakat összegeztem, majd egységes formába öntöttem, és ezen keresztül bemutatom, hogy az önkéntes szerepvállalás tud hatékonyan, akadályok nélkül működni.

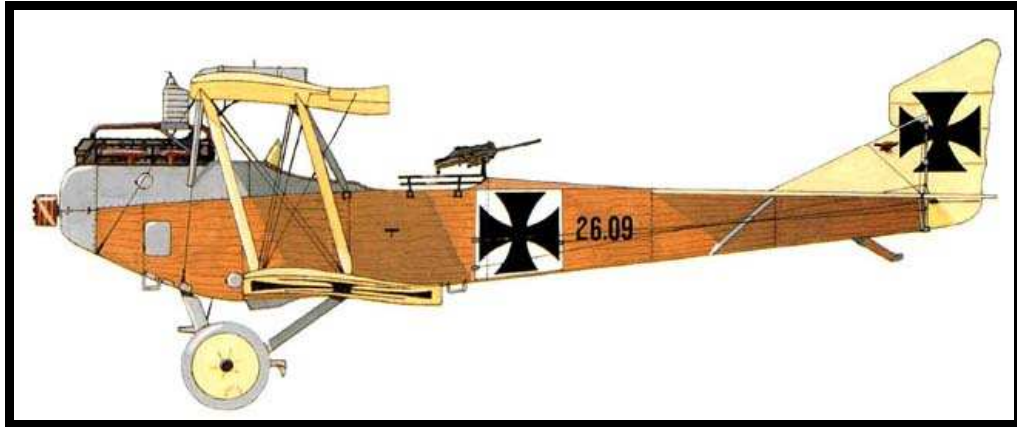
1. Ausztria védelmi rendszere

Ebben a fejezetben először a katasztrófavédelem kialakulásáról írok több száz évre visszamenően, majd bemutatom az Ausztriát veszélyeztető tényezőket, végül a tényezőkre adott válaszokat, ezen belül pedig a védelmi rendszert elemzem.

A korábbi századokban, annak ellenére, hogy folyamatosan dúltak az országok közötti harcok, még sem szervezték a lakosság védelmét Nyugat-Európában, így Ausztriában sem. Hiszen a csaták a frontvonalon zajlottak, ezért a civil lakosság a harc idején is élhette mindennapjait. Nem szervezték a védelmet a katasztrófák ellen sem. A katasztrófákra való felkészülés, legyen az természeti vagy civilizációs eredetű, és az ellenük való védelem nem tartozott az állami feladatok közé. A megelőzést a helyi hatóságok irányították, és a lakosság, esetleg a helyi kisközösségek kezelték a veszélyhelyzeteket. A céhektől eltekintve, nem működött a bajba jutottak segélyezése sem, csak azok kaptak segítséget, akik a céh tagjai voltak. Az iparosodás felgyorsulásával, a bányászat fejlődésével már egyre több helyen vált központi kérdéssé, hogy az üzemek baleseténél, bányarobbanásoknál a károsultak életfeltételeinek megteremtéséről, a továbbéléshez szükséges elemi szükségletek illetve biztosításáról gondoskodjanak. 1863-ban jelentős fordulópontra érkezett. Ekkor alakították meg az Ötök Bizottságát a csatatéren maradt sebesültek ellátására, majd ebből fejlődött tovább a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága 1880-ra. Ennek az alapja a pártatlanság, emberiség és az önkéntesség volt. Ettől kezdve egyre több önkéntes és civil szervezet alakult a segítségnyújtásra, majd Európa államai közül többen is megkezdődött az állami szintű segítségnyújtás formáinak, kereteinek kialakítása¹.

Nagy „lökést” adott ennek a folyamatnak, hogy a Wright fivérek megalkották az első repülőgépet, amely embert szállított és huzamosabb ideig repült. A repülő a hadművészet eszközeként hamar megjelent a harci formák között. Ezek segítségével már nem csak a frontvonalon zajlott a harc, hanem a hátszágban is, ahol hadi bázisokat, kórházakat tudtak lerombolni, és egyszerű civilek ezreit lemészárolni. **Lásd: 2. számú ábra.**

¹Dr. Hornyacsek Júlia: A lakosság katasztrófavédelmi felkészítésének elméleti és gyakorlati kérdései, PhD értekezés ZMNE 2005. 5-7. oldal
http://193.224.76.4/download/konyvtar/digitgy/phd/2005/veresne_hornyacsek_julia.pdf

2. számú ábra: Az egyik első harci repülőgép

Forrás: <http://bookmania.hu/?p=hir&id=185>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.20

A 2. világháború pusztításai már egyértelművé tették, hogy szükség van a civilek védelmét segítő szervezetekre, így először a hadseregen belül jöttek létre szervezetek ilyen céllal, majd az államnak egyre nagyobb szerepe lett a védelmi feladatok ellátásában.

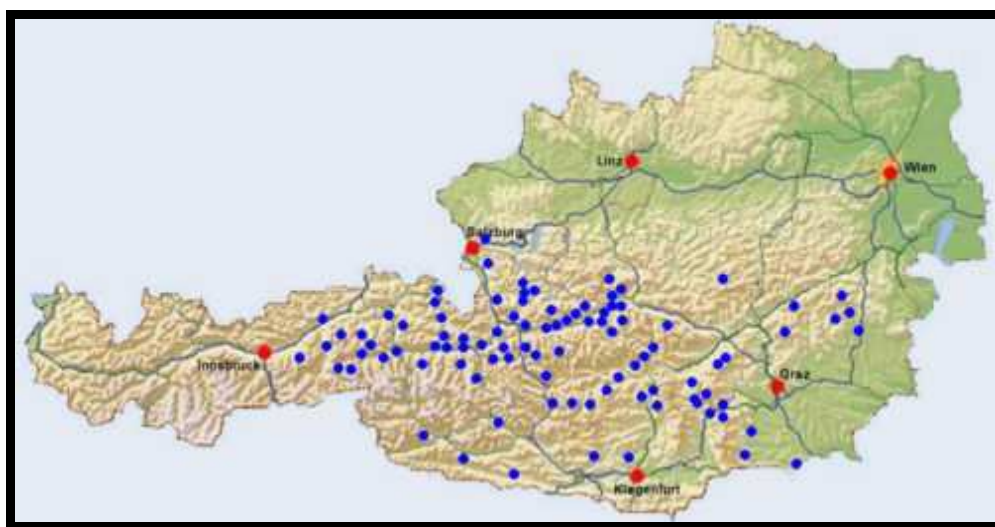
1949. augusztus 12-én Genfben 59 állam képviselője fogadta el azt a 4 egyezményt, ami a polgári lakosság védelmének alapjait teremtette meg. Szintén Genfben 1977-ben fogadták el a 2 további dokumentumot, amiket „genfi jognak„ is neveznek. Ezek az egyezmények teremtették meg a kereteit Európa-szerte a lakosság védelmének. A hidegháború korszakában világszerte központba került a civil lakosság védelme, és ez újra ráirányította a figyelmet a lakosság védelmét célzó szervezetek fejlesztésének szükségességére. Így megindult a polgári védelem nemzeti formáinak a kialakítása. Európában bár más szervezeti és intézményi rendszerben működött, a feladatrendszere hasonló volt. Célja a fegyveres összeütközés, a katasztrófa és más veszélyhelyzet esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint az állampolgárok felkészítése a veszélyek hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében. Ebben a folyamatban az európai országok más és más fejlődési utat jártak be. Ausztria a történelmi hagyományai kapcsán a védelmi rendszerek kialakításában az önkéntességre alapuló formát követte.

Vizsgáljuk meg azokat a tényezőket, amelyekre az országnak válaszként működtetnie kell a védelmi rendszert.

1.1 Ausztria veszélyeztető tényezői

Ebben az alfejezetben bemutatom azokat a természeti és civilizációs tényezőket, amik veszélyeztetik Ausztria lakosságát és értékeit. Mivel minden egyes ország sajátos és meghatározott földrajzi helyzettel rendelkezik, ami eleve behatárolja a katasztrófa-veszélyeztetettségét, ezért előbb néhány fontos információt adok az ország elhelyezkedéséről, domborzatáról, vízrajzáról és éghajlatáról.

Az Osztrák Köztársaság Közép-Európa déli részén 83.858 négyzetkilométeren, a Duna felső szakasza mentén fekszik. Északról Németország és Csehország, délről Szlovénia és Olaszország, nyugatról Svájc és Liechtenstein, keletről pedig Szlovákia és Magyarország határolja. Ausztria nagyvárosai: Wien (Bécs), Linz, Salzburg, Innsbruck, Graz és Klagenfurt. *Lásd 3. számú ábra.*

3. számú ábra: Ausztria nagyvárosai

Forrás: http://www.terkepkalauz.hu/index.php?Itemid=282&func=show_magazine&id=7&option=com_magazine

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.21

Ausztria domborzata

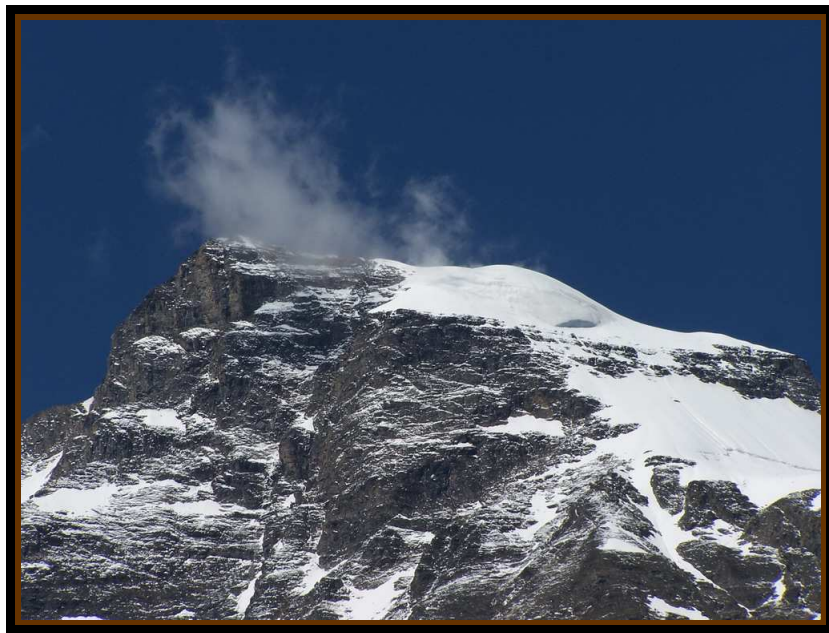
Az ország felét magashegységek, harmadát pedig középhegységek uralják. Alig ötödére terjednek ki medencék, alacsonyabb dombvidékek. Öt tájegységre tagolódik:

- Bécsi-medence, amit a Duna egy északi mezőgazdasági és egy déli ipari területre bont
- Osztrák-gránitfennsík,

- Észak- burgenlandi-tekő
- Keleti-Alpok, Ausztria legnagyobb kiterjedésű tája, amely szintén több övezetből áll
- Elő-Alpok, Kelet- Stájer dombvidék

Legalacsonyabb pontja a Fertő-tóban található, 115 méteren.

Legmagasabb pontja pedig a Grossglockner 3797 méterrel, ahol volt szerencsém járni, ezt mutatja a **4. számú ábra**².

4. számú ábra: Ausztria legmagasabb pontja, a Központi-Alpokban

Készítette: Kincses Csilla Andrea

Legjelentősebb folyója a Duna, ami Passaunál lép be az országba, és 350 km-t tesz meg nyugat-kelet irányba. A Duna vízgyűjtő területe az ország 96%-ára terjed ki. A maradék 4%-ot az Elba, a Rajna és a Moldva vízgyűjtője teszi ki. Mivel Ausztria vizekben igen gazdag, nem meglepő, hogy több mint 9000 tó található a területén. Legnagyobb tavai:

- Fertő-tó, aminek 77%-ka tartozik Ausztriához,
- Attersee, 46 négyzetkilométer
- Traunsee, 24 négyzetkilométer

Ausztria éghajlata

² Ausztria domborzata: <http://de.wikipedia.org/wiki/%C3%96sterreich>

Éghajlata az ország területén különböző. Az Alpok északi szélénél átmeneti, közép-európai éghajlat uralkodik. Itt minden hónapban hullik a csapadék, a nyár gyakran hűvös, a tél pedig hideg. Az Alpok belsejében már kevesebb a csapadék, a nyár gyakran forró és száraz, a tél hideg és hóban gazdag. A déli részén a nyár gyakran száraz és meleg, a tél viszont kellemes, enyhe. Az ország keleti része mérsékelt éghajlatú, ott a pannon klíma uralkodik³. Vizsgáljuk meg a természeti adottságokból álló veszélyeket!

1.1.1 Természeti jellegű katasztrófa-veszélyeztetettség

Árvízi veszélyeztetés

Árvírről akkor beszélünk, ha a folyó kilép a medréből. Az ország domborzati és lefolyási viszonyai, na meg a nagyszámú tavai miatt Ausztria nagy kiterjedésű területeit gyakori elöntések veszélyeztetik. Ezért az árvízvédelemnek különleges helyzete és fontossága van. Az ország és környezetének éghajlati és földrajzi adottságai miatt bármely folyón az év bármely időszakában előfordulhatnak heves és tartós árvizek. **Lásd 5. számú ábra.**

5. számú ábra: Özönvíz szerű esőzés Ausztriában

Forrás: [http://hir3.hu/magazin/0/25611/ozonvizszeru esozes ausztriaban felsz az utat lezartak](http://hir3.hu/magazin/0/25611/ozonvizszeru_esozes_ausztriaban_felsz_az_utat_lezartak)

Készítette: Nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.23

³ Ausztria adatai: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Ausztria>, <http://www.vho.at/basicfacts.hu.html>,

A másik veszélyeztető forrást a víztározók jelentik. Ezeket kettős védelemmel látják el, nagy gonddal tervezik, és nem engednek a veszélyzónába építkezni, de ennek ellenére sem zárható ki azok sérülése, a falvak elöntése.

Földrengés és más földmozgások általi veszélyeztetettség

A tudomány mai állása szerint a földrengéseket sajnos nem lehet előre jelezni. Ugyanakkor azt meg lehet határozni, hogy egy adott területen mekkora erejű földrengés fordulhat elő. Ez azonban nem előrejelzés, nincs prognózis értéke, viszont megadja a vizsgált térség földrengés veszélyeztetettségét. Ausztria nem tartozik a földrengés-veszélyes országok közé, de néha itt is előfordulnak kisebb-nagyobb rengések. A veszélyes technológiát folytató létesítmények telepítésének tervezésekor az engedélyezési eljárások során okvetlenül figyelembe kell venni az adott objektum földrengésállóságának biztosítottságát. A földrengésen kívül a földfelszín mozgásai, mint például földcsuszamlások, löszfalak leomlása, talajrozkadások, egyenetlen talajsüllyedések, szintén nagy károkat okoznak. Ezek egy része is emberi gondatlanságra vezethető vissza. Ausztriában a hegyes vidékeken gyakoriak ezek az események.

Rendkívüli időjárás okozta veszélyeztetettség

Az időjárási események halmozódása sokszor vezet természeti katasztrófához, mint például a hosszantartó esőzések árvizekhez, a gyors téli hőmérsékletváltozások és a havazások a közlekedés megbénításához, vagy a tartósan aszályos időszakok az erdőtüzekhez. Ezen kívül a szél önmagában is lehet katasztrófa előidézője. Ausztriában jelentős a szélmozgás, sokszor vannak szélviharok. A hegyekben gyakoriak a fagyások, hóviharok, ráadásul a lavina veszélye is fennáll. ***Lásd 6. számú ábra.***

6. számú ábra: a lavina mint veszélyeztető tényező

Forrás: http://www.hojelentesek.hu/hirtar/?sw_28_item=4304

Készítette: Nem ismert, Leöltés ideje: 2011.11.24

A hőmérséklet mellett a csapadék a másik legfontosabb jelentőségű időjárási elem. A csapadékhány erdő és bozóttüzek kialakulásához vezethet (többnyire emberi felelőtlenség következményeként), illetve a katasztrofális méreteket öltő szárazság, az aszály a mezőgazdasági kultúrákban okoz jelentős károkat. A csapadéktöbblet viszont ismétlődő árvizeket, belvizeket, helyi elöntéseket, egyéb károkat, sőt katasztrófákat is okozhat. A kialakult katasztrófahelyeztek okai a csapadékvíz. Ausztriában, annak ellenére, hogy rendben tartják a vízelvezetőket, előfordulhat az esőzések során helyi vízkár.

1.1.2 Civilizációs jellegű katasztrófa-veszélyeztetettség

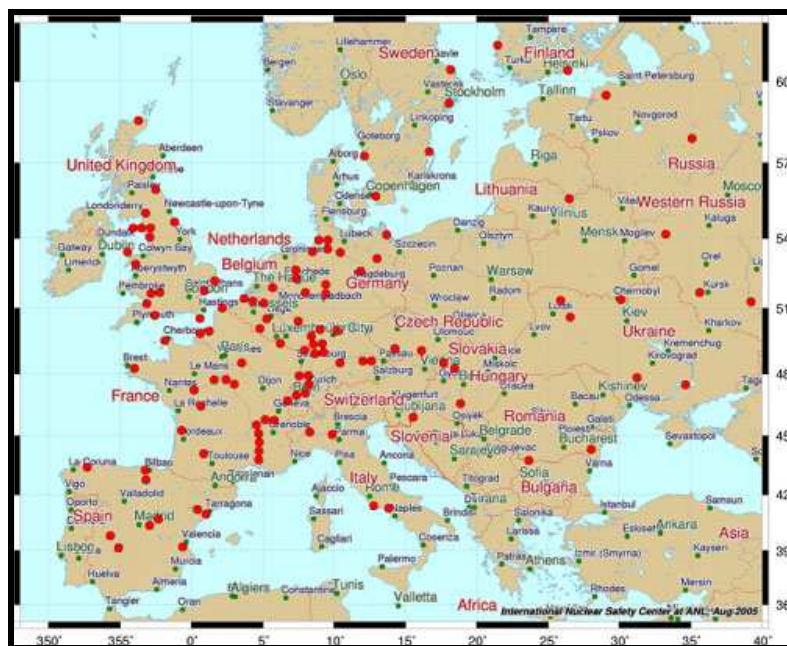
Ahhoz, hogy megértsük a védelem rendszerét, és az abban ellátandó feladatokat, ismernünk kell a biztonságra ható tényezőket. Ausztria veszélyeztető tényezői között nem csak természeti eredetűek szerepelnek, hanem civilizációsak is. Vizsgáljuk meg ezeket is.

Nukleáris eredetű veszélyek

A nukleáris eredetű veszélyeket az alábbiak okozzák⁴

- nukleáris és radioaktív anyagok szállítása
- az ország határain kívüli reaktor balesetek következményei
- meghibásodott és a légkörbe visszatérő műholdak okozta radioaktív szennyezés

Ausztria a tudatos gondolkodásának köszönhetően, és a fenntartható fejlődés érdekében nem működtet atomerőművet. Ezért az országon belüli atomerőmű katasztrófa nem veszélyezteti az ausztriai lakosokat, de sajnos az Európában üzemelő atomerőművek esetleges katasztrófája következtében kedvezőtlen időjárás esetén számolhatunk Ausztria területén a háttérsugárzás megnövekedésével, súlyos esetben radioaktív szennyezés kialakulásával. *Lásd 7. számú ábra.*

7. számú ábra: Európa atomerőművei

Forrás: <http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20070604vitatja.html>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.24

⁴ Nukleáris eredetű veszélyekről: Dr. Hornyacsek Júlia és Dr. Hüvely Lajos: A lakosság önvédelmi készsége növelésének gyakorlata 2., 134-140. oldal http://www.mpvsh.hu/letoltes/pvsemle/pv2009_1.pdf

Veszélyes anyagok előállítása, tárolása és felhasználása okozta veszélyeztetettség

Az elmúlt években a vegyiparban felhasznált, gyártott, vagy más módon jelenlévő veszélyes anyagok jelenléte a termelést meghaladó mértékben nőtt. A tüzek és robbanások károsító hatásai nagy valószínűséggel csak a veszélyes üzemek közvetlen környezetében okoznak kárt az emberi egészségben vagy a környezetben a balesetet követő nagyon rövid időn belül. Néha a veszélyes anyagok levegőbe jutása a baleset helyszínétől több km, vagy szélsőséges esetben több 10 km távolságban is veszélyt jelenthet. Ausztria fejlett ipari ország, ezért sok gyára, kisebb üzeme van, főként az elektronika, és a vegyipar területén. Ezek komoly hatásági előírásoknak kell, hogy megfeleljenek, szigorú előírásokkal dolgoznak. Egy 1972-es olaszországi vegyipari balesetet követően, Európában hatályba léptették 1982. június 24-én a Seveso I. irányelvet, majd 1997. február 3-án a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló Seveso II. irányelvet is. Ezek célja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos balesetek megelőzése, következmények mérséklése, ipari- és környezetbiztonság növelése. Mindezek ellenére mégsem zárhatóak ki a balesetek⁵. A **8 . számú ábrán** egy nem kifejezetten környezetbarátnak tűnő gyár látható.

8. számú ábra: az ausztriai gyárak szennyezése

Forrás: <http://zins-sicher.investcompetence.com/>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.25

⁵ A természeti-, és civilizációs eredetű veszélyekről: ⁵ Dr. Hornyacsek Júlia és Dr. Hüvely Lajos: A lakosság önvédelmi készsége növelésének gyakorlata 2., 124-140. oldal:
http://www.mpvsh.hu/letoltes/pvszemle/pv2009_1.pdf

1.2 Ausztria polgári védelmi rendszere

A fent említett katasztrófa-veszélyekre és minden további veszélyeztető tényezőre Ausztria működteti a védelem rendszerét. Ezen belül a polgári védelem az egyik fontos elem. Ebben az alfejezetben bemutatom a polgári védelem felépítését, működését.

A polgári védelem állami feladatainak végrehajtásában jelentős szerepet kap a Polgári Védelmi Szövetség (Zivilschutzverband Österreich). A Zivilschutzverband jelképe a **9. számú ábrán** látható.

9. számú ábra: Az ausztriai Polgári Védelmi Szövetség jelképe

Forrás: <http://www.zivilschutzverband.at/>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.25

Ausztriában a védelem komplex rendszert alkot. Beletartoznak a védelmi jellegű feladatok, a feladatok végrehajtását célzó szervezetek, intézmények, valamint a végrehajtáshoz szükséges erők és eszközök. A polgári védelemhez tartoznak azok a szervezetek és intézkedések, amik a lakosság, és az anyagi javaik védelmét szolgálják. Célja nem más, mint a lakosság védelme, de nem csak háborús, hanem béke időszakban is.

A polgári védelem főbb területei⁶:

- Az önvédelemmel kapcsolatos intézményi- és intézkedési rendszer
- A mindennapi veszélyek elkerülését célzó intézményi- és intézkedési rendszer
- A természeti és civilizációs katasztrófák elleni védelem, a lakosság védelme
- A nemzetközi terrorizmus hatásai elleni védelemmel kapcsolatos intézményi és intézkedési rendszer

⁶ A polgári védelemről: Dr. Hornyacsek Júlia és Dr. Hüvely Lajos: A lakosság önvédelmi készsége növelésének gyakorlata 2., 129-133. oldal http://www.mpvsz.hu/letoltes/pvszemle/pv2009_1.pdf

A polgári védelem egyik legfontosabb területe a lakosságvédelem. Egyetemek, mentőszervezetek, politikai fórumok tűzték napirendre, hogy a hatékonyabb lakosságvédelem érdekében javaslatokat tegyenek a szakemberek, a politikusok és a törvényhozók elé. Ennek keretében „A lakosságvédelem nem üres fogalom” címmel akciókat szerveznek a lakosság felkészítésére. Ezek a fórumok kiemelten foglalkoznak az árvízzel kapcsolatos lakosságvédelmi kérdésekkel, a védelmi tervezéssel, a lakosság mentésével. Emellett napirenden van a lakossági járványok kérdése és az ezzel összefüggő megelőzés fontossága is. Azért, hogy biztosan tudják, hogy jól működik a saját rendszerük, igen gyakoriak a tartományok között a riasztás rendjével, gyakorlati feladataival kapcsolatos rendezvények. A következő alfejezetekben bemutatom a katasztrófa védelemre specializált szervezetet, a Katastrophenhilfen-Kreist.

1.2.1 Katastrophenhilfe-Kreis

Nyugati szomszédunknál a védelem egy olyan rendszerben működik, amelynek fontos eleme a Katastrophenhilfe-Kreis, magyarul katasztrófa-segítségnyújtási kör (továbbiakban K-Kreis).⁷ Ez egy speciális szövetség, amit civil-, önkéntes- és humanitárius szervezetekből hoztak létre. Tehát Ausztriában az állami szervek mellett sok más szervezet is részt vesz a katasztrófák kezelésében és a lakosság védelme érdekében. A K-Kreis-nak a szervezetei lefedik az egész ország területét, és minden fontos eseménynél jelen vannak.

Lásd 10. számú ábra.

⁷ A K-Kreis-ről: <http://www.diehelperwiens.at/k-kreis>

10. számú ábra: a katasztrófa-segítségnyújtási kör részei

Forrás: <http://www.diehelferwiens.at/k-kreis>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.25

A K-Kreis tagjai (többek között) :

- az Osztrák Mentőkutyások Szervezete
- az Osztrák Víz Mentők Szervezete
- az Osztrák Amatőr Rádiósok Egyesülete
- az Osztrák Hegyi mentők Szervezete
- a Johannita Lovagrend
- a Polgári Védelmi Szövetség
- a Veteránok Hivatala

- a Máltai Szeretet Szolgálat
- a Természetbarátok Egyesülete
- a Szamaritánusok Szervezete és a Vörös Kereszt.

Ezek a szervezetek többnyire önkéntes jellegűek, amik magán-, egyházi-, alapítványi forrásból működnek, és persze többé kevésbé állami támogatásból. Az állampolgárokat motiválják, hogy vegyenek részt az önkéntes védelmi szervezetekben és a katasztrófák felszámolásában. A polgári védelmi és a katasztrófa védelmi feladatokba bekapcsolódó szervezetek jelentős összegeket kapnak az államtól felkészítésre, működésre, az egységes felszerelésre, egyenruhára, illetve az utánpótlás szervezésére.

Az interneten nem találtam adatot arról, hogy pontosan hány fő végez önkéntes tevékenységet Ausztriában működő szervezeteknél. Ez még jobban felkeltette az érdeklődésemet a téma iránt, hogy még érdekesebbé és tartalmasabbá tegyem tanulmányomat. Mivel március végén volt lehetőségem egy bécsi tanulmányi kirándulásra, az utcán véletlenszerűen megszólítottam embereket, felnőtteket és tinédzsereket és feltettem nekik néhány kérdést. Kíváncsi voltam arra, hogy az egyszerű, civil emberek mit gondolnak az önkéntességről. Fontosnak tartják-e, hogy önszántukból segítsenek a bajbajutottakon. Nagyon segítőkészek voltak és sokan segítették a kutatásomat. Persze 36 ember (ebből 14 fő 18 év alatti fiatal volt)véleményéből és tudásából pontos számokat természetesen nem tudtam meg, de igen érdekes adatok születtek a felmérést követően. A megkérdezettek 42 százaléka azaz 15 fő tagja volt valamilyen önkéntes egyesületnek. Minden harmadik megkérdezett családjában van olyan, aki tagja önkéntes szervezetnek. Átlagosan már 12 éves koruktól kezdve rész vesznek különböző képzéseken és gyakorlatokon. Ezek mellett a szülők és azok, akik a jövő szülei, kivétel nélkül azt válaszolták, hogy fontosnak tartják, hogy utódaik már gyermekkorban elkezdjék a felkészítést egy önkéntes szervezetben való részvételre. A megkérdezettek 23 százaléka évek óta pénzzel támogatnak valamilyen önkéntes szervezetet. A megkérdezettek közül sokan a Vöröskeresztet támogatja, ezért a következő alfejezetben róluk és a tevékenységükről mondok néhány szót.

Kutatásomat örömmel zártam, hiszen amellet, hogy igen csak meglepődtem az eredménnyen, rendkívül boldoggá tett, hogy ilyen elszántak az ausztriai fiatalok. Felmérésem célja, hogy itthon, Magyarországon is minél több fiatalemberhez és tinédzserhez eljusson az információ: amellet, hogy az önkéntesség nehéz és sok időt vesz igénybe, szép és fontos „munka”.

1.2.2 A vöröskereszt

A vöröskeresztes mozgalom ötlete egy svájci üzletembertől, Jean Henri Dunant-tól származik, aki 1859-ben megszervezte a solferinói csatateréről, a környező lakosság segítségével a csataterén maradt sebesültek ellátását. 1863-ban megalakította az Ötök Bizottságát, amelyből 1880-ban kifejlődött a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága. A Genfi Egyezmények és Kiegészítő jegyzőkönyveik bizonyos mértékig az Alapelvek őrzői és védelmezői. Ezek alapján a Vöröskereszt transznacionális, tehát a határokon átvívelő, szinte az egész világot behálózza. Annak érdekében, hogy probléma nélkül működjön, 7 alapelvet hoztak létre, amit semmilyen körülmények között nem rúgnak fel. Ezek a következők:

- Emberiesség:

A Vöröskereszt Mozgalom abból az óhajból született, hogy a harcmezők sebesültjei megkülönböztetés nélkül segítségben részesüljenek. Ezért nemzeti és nemzetközi mértékben erőfeszítés tesz, hogy megelőzze és enyhítse az emberi szenvedést, bárhol következzenek is be. Célja az élet és egészség védelme az emberi személyiség tiszteletben tartása. Elősegíti a népek közötti kölcsönös megértést, barátságot, együttműködést és tartós békét.

- Pártatlanság:

A szenvedés enyhítésére törekszik, ebben csak a rászorultság mértéke szerint tesz különbséget és így elsőbbséget biztosít a legsürgősebb veszélyhelyzeteknek.

- Semlegesség:

Annak érdekében, hogy továbbra is élvezze mindenki bizalmát, az ellenségeskedések során a Vöröskereszt nem állhat egyik oldalra sem és soha nem folytathat politikai, faji vallási vagy ideológiai természetű vitákat.

- Függetlenség:

A Mozgalom független. A nemzeti társaságok, miközben kormányaik segítői a humanitárius munkában és alá vannak vetve országaik törvényeinek, mindig megőrzik önállóságukat, hogy mindenkor a Mozgalom alapelveinek megfelelően cselekedhessenek.

- Önkénesség:
A Nemzetközi Vöröskereszt és Vörösfélhold önkéntes segít mozgalmak, amelynek indítéka semmilyen körülmények között nem lehet az anyagi haszonszerzés.
- Egység:
Egy országban csak egy Vöröskereszt vagy Vörösfélhold Társaság létezhet, melynek mindenki előtt nyitva kell állnia. Emberbaráti tevékenységet az ország egész területére ki kell terjesztenie.
- Egyetemesség:
A Nemzetközi Vöröskereszt és Vörösfélhold Mozgalmak világméretű intézmény, amelyben minden nemzeti társaságnak egyenlő jogai vannak, egyenlő a felelősségük és a kötelességük egymás segítésében.

1.3 A katasztrófák elleni védelmi rendszer

Ausztriában bizonyos helyzetek katasztrófává nyilvánítását a körzeti- és a tartományi vezetők kezdeményezhetik. Ezen kívül ők felelnek a védelmi rendszer irányításáért és működéséért is. Viszont a katasztrófavédelmi szabályzók megalkotása a tartományok joga, sőt kötelessége. Ausztria tartományait a **11. számú ábra** mutatja. A katasztrófavédelmi rendszert a tartományok a veszélyeztetettségnek, a terület nagyságának a lakosság létszámának megfelelően arányosan alakítják ki.

11. számú ábra: Ausztria tartományai és szomszédos országai

Forrás: http://www.ausztriaiutazas.hu/latnivalok_info_ausztria.html

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.11.25

A katasztrófák kezelésében a tűzoltók jelentős szerepet kapnak. Ők a katasztrófavédelmi szolgálatokkal és a mentőszervezetekkel vagy akár a hadsereggel együttműködve végzik el feladatukat. Amennyiben a katasztrófa meghaladja a területi szinteket, illetve a határokon áttevődő hatása van, akkor a Belügyminisztérium hatáskörében működő állami krízis- és katasztrófa-management, valamint a kancellári hivatal feladata annak kezelése. A Belügyminisztérium Országos Védelmi Hivatala működtet, amely folyamatosan tartja a kapcsolatot a tartományok védelmi központjaival. Ausztriában létrehozták az Állami Krízis és Katasztrófavédelem intézményét, a Staatliche Krisen- und Katastrophenschutz-management-et (a továbbiakban SKKM). 2004. január 20-án pedig életbe lépett az állami Krízis- és Katasztrófavédelmi Koordinációs Bizottság. Az ország együttműködik a NATO, az EU, az ENSZ katasztrófák kezelését célzó egyezményeinek megvalósításában, számos bilaterális kapcsolatot épített ki ezen a területen.

A nagy kiterjedésű és hatású katasztrófák kezelésére hozták létre a Katasztrófa Segítségnyújtási Szolgálatot (Katastrophenhilfediens továbbiakban: KHD). **Lásd 12. számú ábra.**

12. számú ábra: KHD

Forrás: <http://flickrhivemind.net/User/sejanc/Interesting>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.12.05

Ezek, a tűzoltóság azon egységei, amelyek területi és országos szinten is bevetethetők. Általában politikai körzetenként egy készenléti egység van belőlük. Ezek 4-5 komplett rajból azok pedig további csoportokból állnak. Vizsgáljuk meg egy készenléti egység összetételét. Ezek a következők⁸:

- KHD készenléti kommandó raj
- KHD 1., 2., 3., rajok (oltók)
- KHD 4. technikai raj
- KHD vízellátó raj

A rajok felépítése, rendje, vonulási módja jól szabályozott, mindenhol hasonló. A településeket és a tartományi tűzoltószövetségeket bízták meg az egységek a létrehozásával. A katasztrófák kezeléséhez helyi eszközökön kívül szükséges eszközöket és járműveket, az országban jól elosztva, biztosítva a lefedettséget, meghatározott tűzoltóságoknál tárolják. Szükség esetén ezek különösebb bürokratikus eljárásrend nélkül más tartományban, sőt külföldön is bevethetők.

A katasztrófhelyzetek megoldását úgy próbálják meg elérni, hogy elsősorban az erőket koncentráltan és a szükségeknek megfelelően osztják fel, és működtetik a „KIK” rendszert. Ez egy mozaik szó, aminek elemei: koordináció, információ és kooperáció. Lényege, hogy egy olyan precízen felépített rendszerben kell feladatokat végre hajtani egy katasztrófa során, ami megkönnyíti a mentesítést. Ez csak úgy lehetséges, hogy a résztvevő erőket és eszközöket jól koordinálják, a megszerzett információ és a leadott utasítások áramlása akadálymentes és a jó együttműködés mindennek az alapfeltétele. Ezen kívül arra törekednek, hogy a káosztól a rend felé haladjanak és az egyéni felépítéstől a közösségi intézkedések irányába mozduljanak. A veszélyhelyzet-kezelés vezetését az alábbi alapelvek mentén szervezik:

- az egység elve
- a világos cél elve
- az egyszerűség elve
- a súlypontok megjelölése
- tartalékképzés elve
- cselekvési szabadság
- a helyzetnek megfelelő erők bevetésének elve
- a kockázat és eredmény szembeállításának elve

⁸A KHD-ről: Dr. Hornyacsek Júlia és Dr. Hüvely Lajos: A lakosság önvédelmi készsége növelésének gyakorlata 2., 130-131. oldal: http://www.mpsz.hu/letoltes/pvszemle/pv2009_1.pdf

A veszélyhelyzet-kezelés vezetésének összetevői a következők: a vezetésirányító személyek, a vezetés módszereinek rendszere, a vezetés eszközeinek rendszere, és a vezetési eljárások. A vezetés rendje kötött, egy szabott körforgás van.

Ezt követi a tájékozódás, és annak folyamatos kontrollja. Ezután jön a helyzetértékelés, majd a tennivalók tervezése. Majd közölni kell a feladatot, meg kell bízni a végrehajtókat. Ekkor a körforgás visszatér az első ponthoz, és a folyamat kezdődik előlről.

A mentés irányítása hasonlít a magyar gyakorlathoz. A bevetés helyszíni irányítója önállóan dolgozik, teljes döntési joga van. Veszélyhelyzetben összeül az irányítási törzs, aminek feladata az információgyűjtés, helyzetértékelés, a vezető döntéseinek előkészítése, döntések végrehajtásának ellenőrzése stb. Két csoportból tevődik össze: a bevetési területek vezetőiből és a szakmai csoportból. A szakmai csoport a szakértőkből, összekötő tisztekből, és a szakmai tanácsadókból áll. A törzs vezetője minden megjelenő szervezettel és a kárhely parancsnokával összeköttetésben áll. A bevetési területek a következők:

- S1: a személyi feltételeket biztosító csoport
- S2: helyzetelemző- értékelő csoport
- S3: operatív törzs
- S4: mindenoldalú támogatási csoport
- S5: Riasztó, tájékoztató csoport
- S6: Kommunikációs-dokumentációs csoport

Az S2., S3. csoport a mentés és a veszélyhelyzet-kezelés irányításáért és koordinálásáért, az S1., S4. csoport a mentés anyagi-technikai feltételeinek megteremtéséért, a veszélyhelyzet-kezelés logisztikai támogatásáért, az S5., S6. csoport a vezetés híradó és informatikai feltételeinek biztosításáért, és a sajtó és kommunikációs feladatok ellátásáért felel. Az adott helyzettől függ, hogy mely csoportok állnak fel, a csoportokat mivel bővítik, és hogyan vonják össze a bevetési csoport-felelősöket, és milyen módon kapcsolódhatnak egymáshoz a bevetési területek.

Összegezve megállapítom, hogy Ausztriának természeti-, és civilizációs jellegű katasztrófa veszélyeztetettséggel is szembe kell néznie. Gyakorinak mondhatóak itt az árvizek, a földremlázások és a rendkívüli időjárás is számos problémát okozhat.

A katasztrófa-veszélyekre és minden további veszélyeztető tényezőre Ausztria működteti a védelem rendszerét. Ezen belül a polgári védelem az egyik fontos elem, ami napjainkban nem csak hivatásos, hanem önkéntes szervezeteket is magába foglal. Ehhez

tartoznak azok a szervezetek és intézkedések, amik a lakosság, és az anyagi javaik védelmét szolgálják.

A védelem rendszerben működik, ennek fontos eleme a katasztrófa-segítségnyújtási kör, ami egy speciális szövetség, amit civil-, önkéntes- és humanitárius szervezetekből hoztak létre. A katasztrófavédelmi rendszert a tartományok a veszélyeztetettségnek, a terület nagyságának a lakosság létszámának megfelelően arányosan alakítják ki. A katasztrófák kezelésében a tűzoltók jelentős szerepet kapnak. Ausztriában létrehozták az Állami Krízis és Katasztrófavédelem intézményét, és a nagy kiterjedésű és hatású katasztrófák kezelésére a Katasztrófa Segítségnyújtási Szolgálatot.

Az előzőekben bemutattam a polgári védelem, katasztrófavédelem működésének kereteit, szervezeteit és gyakorlatát, a következő fejezetben bemutatom az egyik fontos alrendszer, a tűzoltóság ausztriai szervezetét.

2. A tűzoltóság rendszere, működésének keretei, feladatai

Ebben a fejezetben bemutatom a tűzoltóság rendszerét és működését.

Ausztria kilenc szövetségi tartományból áll: Alsó-Ausztria, Bécs, Burgenland, Felső-Ausztria, Stájerország, Salzburg, Tirol, Karintia és Vorarlberg. **Lásd: 13. sz. ábra.**

13. számú ábra: Ausztria szövetségi tartományai

Forrás: <http://www.szervuszausztria.hu/ausztriakozerdekuausztria/ausztria-kozigazgas-tartomanyok-35696.html?print=1>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.12.07

Minden tartomány saját tűzoltósági rendszerrel rendelkezik. Hivatásos, önkéntes és létesítményi tűzoltóságokat működtetnek.

Akárcsak Magyarországon, Ausztriában is működési és illetékességi területek vannak. Ez azt jelenti, hogy az egyes önkéntes és hivatásos tűzoltóságoknak kijelölik a saját vonulási területét, ahol ellenőrizhetnek vagy tűzoltást, műszaki mentést végezhetnek. Természetesen ugyan úgy, mint nálunk, ha egy másik illetékességi területbe eső városban nem tud segíteni a saját tűzoltósága, részt vesznek a beavatkozásokon más tűzoltóságok is. A riasztási fokozatokat a tartományokban döntenek el, ahol tartományi hírközpontok vannak, és innen adják a tűzoltóságok, vonulós egységek a riasztást. Tőlünk eltérően, a tűzvédelmi jogszabályokat nem szövetségi szinten, hanem tartományonként alkotják a politikusok és a szakemberek. Tehát egy-egy tartomány tűzvédelmi jogszabályai eltérhetnek egymástól, ami gyakran nehezítheti a segítségnyújtást. Egyedül az Alaptörvény egyezik mindenhol, ami azt jelenti, hogy azért jó néhány jogszabály egyezik egész Ausztria területén.

A tartományonként megalkotott tűzvédelmi törvény két részre tagolódik. Az egyik a tűzvédelemmel, ezen belül a tűz megelőzéssel, a tűzoltással és a műszaki mentéssel foglalkozik. Ez lényegében szabályozza a tűzoltóságok működését és a tűz megelőzési, tűzvédelmi hatósági feladatok ellátásának alapjait. Ezen kívül megköveteli, hogy minden település köteles tűzoltóságot fenntartani. A törvény második része gondoskodik a tűzoltóságok finanszírozásáról és a tűzoltók képzéséről. A biztosítótársaságoknak 12 %-ot kell a nyereségükből a tűzoltóságok fenntartására, a tűzvédelmi feladatok ellátására és a tűzoltók képzésére fordítani⁹. Ez alapozza meg a tűzoltóságok jó felszereltségét, ami nélkülözhetetlen a hatásos védekezésben. Az alábbiakban bemutatom a hivatásos és az önkéntes tűzoltói rendszert.

2.1 Hivatásos tűzoltóság

Ausztriában kizárólag a következő nagy városokban működnek hivatásos tűzoltóságok: Bécs, Linz, Salzburg, Innsbruck, Graz és Klagenfurt. Ezek 100%-ban állami támogatással működnek, és tagjai nem csak erkölcsi megbecsülésben részesülnek, hanem pénzbeli juttatásban is. A **14. számú ábrán** a salzburgi hivatásos tűzoltóság látható munka közben.

⁹ Az ausztriai tűzoltóságról: Gyenge Koppány szakdolgozata alapján

14. számú ábra: a salzburgi tűzoltók

Forrás: http://www.skv-salzburg.at/bfs/gallery2/main.php?q2_itemId=3641

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.12.08

A hivatásos tűzoltók feladatai¹⁰

Az ausztriai hivatásos tűzoltók feladatköre nem sokban különbözik a miénktől.

- tűz megelőzés
- tűzoltás
- műszaki mentés, segítségnyújtás baleseteknél vagy más szituációkban, amik veszélyt jelentenek emberek vagy állatok életére
- segítségnyújtás veszélyes anyagok jelenléte esetén
- együtt működés a polgárvédelemmel és más szervekkel

2.2. Önkéntes tűzoltóság

Ebben a fejezetben bemutatom az önkéntes tűzoltóságok felépítését, képzési formáit, tartalmát.

Ausztriában a 6 hivatásos tűzoltóságon kívül, a tűz megelőzési, tűzoltási és műszaki mentési folyamatokat az önkéntes tűzoltóságok látják el. Magyarországon ez elég elképzelhetetlennek tűnik. Nekünk is vannak ÖTE-ink, vagyis Önkéntes Tűzoltó Egyesületeink, de ők nem rendelkeznek se vonulási területtel, se vonulási joggal. Ezek az

¹⁰ Az ausztriai tűzoltók feladatairól: http://www.tuzoltosagbp.hu/eu_html.php?p=eu/eu_ausztria.htm

egyesületek nagyon kevés állami finanszírozásból tartanak fenn kisebb őröket, amik kifejezett kérés esetén mehetnek segíteni a hivatásos tűzoltóknak. Tehát rájuk csak a polgári törvény vonatkozik.

Viszont ezen kívül Magyarországon léteznek még Önkéntes Tűzoltóságok is, akikre már a szolgálati törvény vonatkozik. Ők rendelkeznek vonulási területtel, így nem csak vonulási joguk, hanem kötelezettségük is van. 10 perc áll a rendelkezésükre, hogy a riasztás után elhagyják a tűzoltó őröt. Az ÖT parancsnoka már láthat el tűzoltás vezetői feladatokat. Tehát az ÖT már komolyabb, mint az ÖTE, de közel sincs olyan a technikai színvonal és nincs is annyi emberük, sem szereik, mint az ausztriai önkéntes tűzoltóknak.

Ausztriában az önkéntes tűzoltók képzése már akár 10 éves korban is megkezdődhet¹¹. Ezt nevezik ifjúsági tűzoltó vagy utánpótló képzésnek. A **15. számú ábrán** láthatóak azok a gyerekek, akik szabadidejüket a tűzoltóságnak szentelik.

15. számú ábra: ifjúsági tűzoltók Eisenstadtban

Forrás: [http://www.ff-](http://www.ff-eisenstadt.at/Jugend/Gemischt%20Fotos/album/index.html)

[eisenstadt.at/Jugend/Gemischt%20Fotos/album/index.html](http://www.ff-eisenstadt.at/Jugend/Gemischt%20Fotos/album/index.html)

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.12.09

Ausztriában nagyon jól szervezett ifjúsági képzések és versenyek vannak, ahol a gyerekek elsajátíthatják a tűzoltással és életmentéssel kapcsolatos tudást, amire az

¹¹ Az ausztriai önkéntes tűzoltókról: Gyenge Koppány szakdolgozata alapján

életükben a tűzoltóságon kívül is bármikor szükségük lehet. Az sem utolsó szempont, hogy mire ezek a gyerekek aktív önkéntes tűzoltók lesznek, már komoly múlttal és hagyományokkal fognak rendelkezni. Tehát így épül a gyerekek tudatába az önkéntes feladatvállalás fontossága, és emiatt érzik természetesnek, hogy bármikor készen állnak arra, hogy mások életét és értékeit mentse a nap bármelyik percében amellet, hogy saját életüket élék családjukkal, munkájukkal. Ezt bizonyítja az a felmérés is, miszerint minden 28. osztrák állampolgár önkéntes tűzoltó.

Minden tartomány működtet egy tűzoltó iskolát, tehát a nyugati szomszédunknál kilenc tűzoltó iskolán folyik önkéntes tűzoltó képzés: Burgenland, Bécs, Stájerország, Felső-Ausztria, Karintia, Alsó-Ausztria, Tirol, Voralberg és Salzburg tartományokban, ahol a kiképzéshez szükséges minden technika a tanulók rendelkezésére áll, a legalapvetőbb egyéni védőfelszerelésektől, a legújabb gépjármű-fecskendőkig. A hallgatók így minden olyan felszereléssel megismerkedhetnek és megtanulhatják használni azokat, amelyek a saját tűzoltóságaikon is rendszeresítve vannak. A tanulók alkalmasak arra, hogy a legkeményebb kiképzésnek vessék alá magukat, folyamatosan tökéletesítve tudásukat. Megvan bennük a megfelelő önállóság arra, hogy speciális körülmények között egyéni megoldásokat alkalmazzanak. Minderre rengeteg szabadidőt áldoznak. Segédkeznek a tűzoltó laktanyák, szertárak felújítási és karbantartási munkálataiban, mert ezzel költségeket takarítanak meg. A közös pénzek gyarapítása vagy éppen új technika beszerzése érdekében gyűjtéseket szerveznek, előadásokat rendeznek. Ebből egyértelműen látszik, hogy az osztrák kormány és az önkéntes tűzoltók, sőt az ausztriai lakosság minden tagja pozitívan áll hozzá a tűzvédelem és a tűzoltóságok kérdéseihez. Támogatja a társadalom a tűzoltókat és a tűzoltóságokat. Nem csak az erkölcsi megbecsülés óriási, hanem az anyagi támogatás is kiemelkedő a lakosság részéről.

2.3 Ki lehet önkéntes tűzoltó?

Önkéntes tűzoltó lehet minden osztrák állampolgár, aki megfelel az előírt követelményeknek. Nem lehet megkülönböztetni politikai nézet, vallás vagy bőrszín alapján a jelölteket, és hazánkhoz hasonlóan a feddhetetlen előélet nélkülözhetetlen a tűzoltó egyenruha viseléséhez. A **16. számú ábrán** önkéntes tűzoltó nők láthatóak, akik nem úgy mint hazánkban, részt vehetnek a konkrét tűzoltásban is.

16. sz. ábra: önkéntes tűzoltók gyakorlatoznak

Forrás:

http://www.ffeisenstadt.at/Veranstaltungen/Inspizierungsuebung_11_09_2009_hp/album/index.html

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.12.09

Az alkalmassághoz orvosi igazolás is szükséges. Szigorú előírások szabályozzák az orvosi alkalmassági vizsgálatok követelményrendszerét. Fizikai terhelési teszteken kell bizonyítani az alkalmasságot első körben, majd különböző szakorvosi vizsgálatok következnek. Speciális orvosi vizsgálatokon is át kell esni, amelyeken azt vizsgálják, hogy alkalmas-e a tűzoltó jelölt a légzésvédelmi, a bűvár és sugárvédelmi felszerelések viselésére és alkalmazására, mind fizikálisan, mind pedig pszichikailag.

2.4. A képzés rendszere ¹²

Az első alapkiképzés egy 80 órás alaptanfolyam, amit abban a kerületben, más néven járásban kell elvégezni, ahol az illető majd szolgálatot akar teljesíteni. Az alapkiképzést a helyi tűzoltóságokon tartják meg képzett oktatók, ami minden önkéntes számára kötelező. Az alaptanfolyam nagy részét már ifjúsági tűzoltóként megkapják, igaz

¹² Gyenge Koppány szakdolgozata alapján

játékszerűen, de nagyon komolyan veszik az ilyen játékokat, versenyeket. Minden területben vannak kiképzett oktatók, akik az alapkiképzést végzik.

Az alaptanfolyam lebonyolításához a tartományi tűzoltó iskolák minden szakanyagot, dokumentációt, útmutatót, DVD anyagokat, videó filmeket, levetíthető oktatási anyagokat bocsát a tanulók rendelkezésére. Mindenben segítségére vannak az önkéntes tűzoltóságoknak, hogy precízen és jó szakmai színvonalon tudják megtartani a 80 órás alaptanfolyamot. Az alaptanfolyam nagyjából 50%-a elméleti oktatás és ugyanannyi a gyakorlat, amelyhez egy 16 órás elsősegély-nyújtó alapképzést is biztosítanak, így az alaptanfolyam 96 óra időtartamban kerül lebonyolításra. Az alaptanfolyam végén helyben, a tűzoltóságon kell vizsgázni, aminek eredményéről az oktató tájékoztatja a tartományi kiképző iskolát. A vizsga egy kétnapos ismétlő képzés keretében történik, ahol az iskola meggyőződik arról, hogy a jelölt valóban elsajátította-e a 80 órás alaptanfolyam követelményeit, hogy tudja-e készség szinten alkalmazni az ott tanultakat, alkalmas-e megkezdeni a tűzoltó iskolát. Ezek után kezdheti meg a tűzoltó a kiképző központ által tartott speciális tanfolyamokat. A szemináriumok mutatják a tűzoltói szakterületeket. A szemináriumok részei:

- a gépkezelő (ezen belül szintén van egy elsősegély-nyújtó kurzus),
- sajtó kurzus (megtanulják, hogy miként kell viselkedni a sajtó előtt egyes káreseteknél) vezetési motivációk, nyilvános tevékenység (hogyan lehet reklámozni a tűzoltóságot),
- stressz kezelés (miként lehet kezelni a stresszt, vagy éppen hogyan lehet feldolgozni az egyes baleseteknél vagy tüzeknél látottakat),
- vonulás (elsajátítják a vonulás közbeni teendőket, miként kell viselkedni vonulás közben, hogyan lehet felvenni a légzőkészüléket, stb.),
- terepvezetés (a gépjárművezetők részére tartott terepvezetési gyakorlat),
- darukezelő,
- tűzoltó orvosok (orvosok részére speciális továbbképzés),
- kurátor képzés.

Az alapképzés után a következő nagyobb lépés a rádiós szaktanfolyam. Ebbe épül bele 9 különböző kurzus, amelyek az előzőekhez hasonlóan itt is 8-25 óra időtartamúak egyenként. Látható, hogy egy-egy kurzus 2-3 napnál nem tart tovább. Ezen belül sajátítják

el a tűzoltók a forgalomirányítással, a repülésirányítással, a gépjárműfecskendő kezeléssel, a magasból mentő kezeléssel és a hajóvezetéssel kapcsolatos rádió forgalmazás szabályait.

A harmadik és talán az egyik legfontosabb képzési ág a légzésvédelmi tanfolyam. Ez a szaktanfolyam 8 részből áll. A légzőkészülék tanfolyam célja, hogy az orvosi vizsgálat alapján alkalmasnak talált tűzoltók megtanulják, és készség szinten elsajátítsák a légzőkészülék használatát. A nyolc modul első része a karbantartás, a következő a rádiózás légzőkészülékben, a légző készülék használata, veszélyes anyagok jelenlétében légzés védelmi eszközök használata, sugárvédelem, bűvár tanfolyam. A bűvár tanfolyamnak három fokozata van, egyenként 40 órából áll.

A negyedik képzési modul a vezető képzés. Ebbe a kategóriába tartozik a rajparancsnokok, a szakaszparancsnokok és a csoportparancsnokok képzése. Itt tűz megelőzést, elméleti és gyakorlati kiképző oktatást kapnak. Továbbá kiképzik őket arra, hogy kell ellátni az ifjúsági tűzoltók mentori teendőit. Erre a vezetői gárdára alapozzák Ausztria önkéntes tűzoltóságát. A képzés keretében pszichológiát és pedagógiát is tanulnak a képzés résztvevői, ők lesznek majd a 80 órás alaptanfolyam oktatói is.

Az utolsó és egyben a legmagasabb szintű képzés a bevetés irányító tanfolyam. Ebben a képzésben a parancsnokok vesznek és vehetnek részt. Kétszer 25 órás a szaktanfolyam, amelynek a végén egy bizottság előtt kell vizsgázni. A legmagasabb szintű vezető képzésben a hallgatók tanulnak tűz megelőzést, jogi ismereteket, veszélyhelyzet kezelést, törzsvezetési ismereteket, propagandát, retorikát, tűzoltó technikát stb. A szemináriumot minden vezetőnek el kell végeznie, és ennek elvégzése után kerülhetnek beosztásba.

Összegezve elmondható, hogy Ausztriában minden tartomány saját tűzoltósági rendszerrel rendelkezik. Hivatásos, önkéntes és létesítményi tűzoltóságok működnek. Ausztriában kizárólag a következő nagy városokban működnek hivatásos tűzoltóságok: Bécs, Linz, Salzburg, Innsbruck, Graz és Klagenfurt. A hivatásos tűzoltóságon kívül a tűzoltási és műszaki mentési folyamatokat az önkéntes tűzoltóságok látják el.

Ausztriában az önkéntes tűzoltók képzése már akár 10 éves korban is megkezdődhet. Igen jól szervezett ifjúsági képzések és versenyek vannak, ahol a gyerekek elsajátíthatják a tűzoltással és életmentéssel kapcsolatos tudást. Minden tartomány működtet egy tűzoltó iskolát, tehát a nyugati szomszédunknál kilenc tűzoltó iskolán folyik önkéntes tűzoltó képzés, ahol a kiképzéshez szükséges minden technika a tanulók rendelkezésére áll.

A társadalom támogatja a tűzoltókat és a tűzoltóságokat. Nem csak az erkölcsi megbecsülés óriási, hanem az anyagi támogatás is kiemelkedő a lakosság részéről.

Tehát Ausztriában az önkéntes rendszeren alapuló tűzoltóság nagyon jól működik, és a jól felépített és eredményesen működő képzési rendszer is nagyon hatékony. Minden önkéntes tűzoltó megtalálja a neki való szakképzést vagy szemináriumot, ezért széleskörű a tudásuk.

A következő fejezetben nem térek el az önkéntesség témakörétől, sőt, egy Sopronhoz közeli osztrák kisváros önkéntes tűzoltóságát mutatom be.

3. Egy ausztriai önkéntes tűzoltóság és iskolájának bemutatása

Ebben a fejezetben szeretnék betekintést adni arról, hogy a nyugati szomszédunknál hogyan is néz ki egy önkéntes tűzoltóság. A következő képen máris egy érdekesség tűnik fel: egy kisváros önkéntes tűzoltóságának 11 bevethető szere van. **Lásd: 17. számú ábra.**

17. sz. ábra: Az eisenstadti önkéntes tűzoltóság szereai

Forrás: <http://www.ff-eisenstadt.at/>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2011.12.21

A kiképzőközponton minden megtalálható, ami segíti a leendő vagy jelenlegi tűzoltók felkészítését egy tűz-, vagy káresetre. Az önkéntes tűzoltóság és kiképzőközpont részei a következők¹³:

- Tartományi riasztási központ
- Étterem, előadó terem, internet szoba, oktatói irodák, hivatásos tűzmegeelőzési előadók irodái
- Szolgálati gépjárművek garázsa
- Kiképző csarnok
- Szivattyú ellenőrző állomás
- Tartományi Tűzoltó Múzeum

¹³ Egy ausztriai önkéntes tűzoltóság és iskolájának bemutatása: <http://www.ff-eisenstadt.at/>

- Szolgálati lakások, kollégium
- Légzésvédelmi gyakorló pálya és bemutató terem
- Bevetési gépjárművek garázsa és katasztrófavédelmi raktár
- Műhelyek, tűzoltó technikai raktár
- Gyakorló ház „égő ház”
- Gyakorló pálya vasúti sínekkel és útkereszteződéssel.

A Burgenland Tartományi Tűzoltó Iskolán összesen 52 különböző 3-4 napos tanfolyamot szerveznek. Ezek a szaktanfolyamok megegyeznek az előzőekben feltárt és leírt tanfolyamokkal, amelyek a tartományi tűzoltó oktatási központokban folynak. A kiképző központ teljes költségvetését a helyi-, illetve a biztosítók által fizetett „tűzvédelmi adóból” finanszírozzák.

A tanfolyamok alkalmával a hallgatók az iskola kollégiumában laknak és teljes ellátásban részesülnek. A kollégium jól felszerelt 2 ágyas szobákból áll.

A tanfolyam ideje alatt távolléti díjban részesülnek, ami egy jelképes összegnek felel meg. A szaktanfolyamokon kívül a tűzoltók jogosítványt szerezhetnek a gépjárművekre és az más speciális felszerelésekre, amelyeket a civil életben is használni tudnak. Ezen jogosítványok megszerzése is díjmentes a számukra. Az iskolán szerveznek oktatói vagy más néven mentor-képzést is, melynek elvégzése után az ifjúsági tűzoltók oktatásával foglalkozhat a sikeres vizsgát tett önkéntes tűzoltó.

Külön szerveznek pszichológiai tanfolyamokat a nehéz, mély benyomást tett esetek feldolgozására, illetve megtanulják a hallgatók, hogyan kell foglalkozni azokkal a kollégákkal, akik csak nehezen képesek a látottakat feldolgozni. Burgenlandban van egy 50 főből álló kollektíva, melynek tagjai a nehezen feldolgozható eseteket látott tűzoltók pszichikai problémáival foglalkoznak. Amikor a helyi parancsnok azt tapasztalja, hogy valamelyik tűzoltó nem tudja feldolgozni a káresetnél látottakat, vagy az mély nyomot hagyott benne, megváltozik a viselkedése vagy egyáltalán bármi furcsaságot tapasztal, telefonál a pszichológiai csoportnak és ők azonnal a helyszínre mennek. Beszélgetnek a tűzoltóval, megpróbálnak segítséget nyújtani neki, ha nem sikerül, akkor kórházba utalják magasabban képzett szakemberhez.

A képzést oktatás módszertani szempontból három részre lehet osztani:

- Elméleti képzés
- Gyakorlati bemutató képzés
- Bevetési gyakorlati képzés

Az elméleti képzés jól felszerelt tantermekben és bemutató termekben folyik. Rendelkezésre áll minden szakanyag, amire szükségük van, tankönyvek, jegyzetek, kivetítő, fóliák, számítógépek, VHS filmek, DVD filmek és különféle segédletek. Magas színvonalon tudják leadni az oktatási anyagot az oktatók a technikai berendezések segítségével. A tanulók figyelmét is magára tudja hívni. Az elméleti oktatáson csak egy egyszerű előadásról van szó, hanem közben bemutató filmekkel, diákkal és egyebekkel tartják fenn folyamatosan a figyelmet.

Gyakorlati képzés

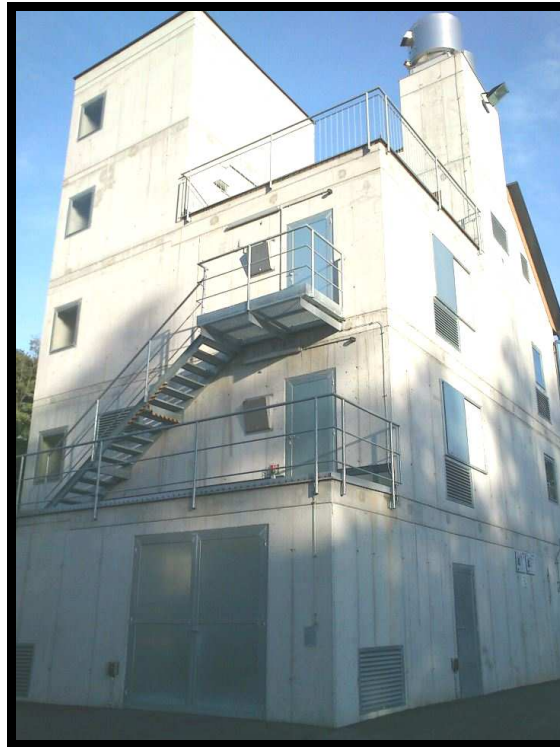
A gyakorlati bemutató képzés lényege a bevetés nélküli oktatás, illetve annak bemutatása. Különböző eszközök segítségével modellezni tudják a tüzeket. A modellek segítségével, amelyek méretarányosan vannak lekicsinyítve, bemutatják a hallgatóknak, a különféle tüzek kialakulását, a lángterjedést, füstképződést stb. Képesek modellezni a tűzoltást is arányosan kicsinyítve.

Óriási érdeklődés kíséri az ilyen oktatást. Olyan élményekkel gazdagodik az ifjú tűzoltó jelölt, hogy közben észre sem veszi mennyi mindent tanult a bemutató ideje alatt, nem beszélve arról, hogy amikor a bevetési gyakorlatra sor kerül, már lesz róla elképzelése, mi várja egy égő épületben, és milyen veszélyei lehetnek a rossz taktika megválasztásának.

A bevetési gyakorlati képzés keretében az éles helyzeteket próbálják ki a tűzoltók. A kiképző bázis rendelkezik minden olyan eszközzel, amivel jól tudnak szimulálni különféle tüzeket, és műszaki mentéseket. Területükön kiépítettek több emeletes mászó házat, ahol elsajátíthatják a magasból mentés speciális alkalmazásának lehetőségeit. Rendelkeznek olyan épületekkel, amelyeket begyűjtanak, itt gyakorolhatják a tűzoltást és az égő helyiségekből való életmentést. Tudnak szimulálni flashower jelenséget és szűrő-láng hatást. Képesek felkészíteni a tűzoltókat a nem várt helyzetekben való munkavégzésre. Az épületeket lakásszerűen vagy éppen az adott gyakorlatnak megfelelően rendezik be.

A következő ábrán látható a magyar-osztrák pályázat által felépített Brand-ház, amelynek működését és a soproni tűzoltók gyakorlatát én is megnézhettem.

A **18. számú ábrán** a Brand-ház, a **19. számú ábrán** pedig az egyik szobája látható, ahol a tanulók még éles bevetés előtt megismerhetnek minden olyan jelenséget, ami egy égő ház oltása során jelentkezik. Megtapasztalhatnak minden pszichés és fizikai érzést, amelyet az ilyen jellegű munka kiválthat a mentő állományból.

18. számú ábra: a Brand-ház

Készítette: Kincses Csilla Andrea, Eisenstadt

19. számú ábra: a Brand-ház hálósobája

Készítette: Kincses Csilla Andrea, Eisenstadt

A bázisnak vannak korszerű gépjárműfecskendői, magasból mentő eszköze, műszaki mentő szere és tűzoltó technikai eszközei. **Lásd 20. számú ábra.**

20. sz. ábra: magasból mentő eszköz

Forrás: <http://www.ff-eisenstadt.at/>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2012.01.10

A bevetési gyakorlati képzésnél meg kell említeni a műszaki mentéseket és azok gyakorlásának a fontosságát. Ausztriában csak úgy, mint hazánkban is, egyre több és egyre speciálisabb műszaki mentési káresetekhez kell vonulniuk a tűzoltóknak. Az iskola ebből a szempontból is jól felkészült. Több, a forgalomból kivont gépjárművel rendelkeznek, amelyen gyakorolhatják a gépjármű balesetekből eredő kárelhárítás sajátosságait, a feszítő, vágó- és az egyéb speciális eszközök, műszaki mentéseknél használatos felszerelések alkalmazásának lehetőségeit. Ráadásul nem csak gépjárművekkel és persze a gépjármű balesetek felszámolásához szükséges eszközökkel találkozhatunk az iskolán, hanem vasúti sínekkel, vasúti szerelvényekkel és tartálykocsival is. Rendelkezésre állnak még a mezőgazdaságban használatos traktorok és egyéb járművek, felszerelések. Kiépítettek útkereszteződést, domboldalt, ahol felborult járműveken tudnak gyakorolni és egyéb az oktatást színvonalasabbá tevő helyszíneket.

Mint már említettem a 2.2-es alfejezetben, akár 10 éves korban is ellehet kezdeni a felkészülést, a különböző modulok megszerzését, ami ezeknek a kis gyerekeknek az életében nagy szerepet tölt be. Csak az ilyen gyerekek számára rendezik meg évente például a SAFETY-tour-t¹⁴, ami tulajdonképpen az alsó tagozatosok biztonsági olimpiája. A rendezvény lényege, hogy az alsó tagozatos gyerekek a tanáraik segítségével az év

¹⁴ A SAFETY-tour-ról: <http://www.safety-tour.at/safety-tour/aktuell>

folyamán veszélyhelyzeti ismereteket tanulnak, majd helyi, tartományi versenyeken mérik össze tudásukat.

A legjobb tartományi csapatok a szövetségi országos versenyen küzdenek meg egymással. A rendezvény kiemelt szerepet kap, a televízió, rádió közvetíti, az országos vezetők, a belügyminiszter megtisztelti jelenlétével a felkészítőket és a versenyzőket. A programot évek óta nemzetközivé szélesítették, magyar, olasz, német, lengyel diákok is rendszeresen meghívást kapnak a versenyre. **Lásd: 21. számú ábra.**

21. számú ábra: SAFETY-tour 2011

Forrás: <http://www.chiemgau-online.de/portal/lokales/trostberg-traunreut-Trostberger-Grundschueler-top-arid,457863.html>

Készítette: nem ismert, Letöltés ideje: 2012.01.21.

Persze a felnőtt tűzoltókat olyan erkölcsi tisztelet övezi, amit bármelyikünk megirigyelne. Európában ez a módszer, az önkéntességben való részvétel és támogatás beválik és működik. Magyarországon sajnos egyelőre ezt a példát nem követik, pedig igazából tőlünk ered ez a módszer. Pontosabban gróf Széchenyi Ödön volt az ember, aki saját pénzét és idejét nem kímélve hozatott be Angliából különböző tűzoltási szereket, és ezek segítségével próbált meg létrehozni tűzoltóságokat.

Összegezve megállapítható, hogy az Ausztriában működő önkéntes tűzoltóság nagyon jól felszerelt. Hatékonyan és széles körben tudnak feladatot ellátni. A képzés és

utánpótlás-képzés szintje is nagyon magas, a technikai segédeszközök tárháza széles, minden felkészítést megadnak a leendő tűzoltóknak.

A fentiekben bemutatam az önkéntes tűzoltóságokat, a továbbiakban egy, a tűzoltóságok életében legfontosabb civil szervezet, az Osztrák Tűzoltószövetségről adok összképet.

4.Az Osztrák Tűzoltószövetség¹⁵

Az első tűzoltószövetség Ausztria fővárosában, Bécsben jött létre, 1889-ben. Mára ez lett a gyűjtőszervezete az összes ausztriai tűzoltószövetségnek. Feladata az osztrák tűzoltóságok koordinálása, szervezése, képzése, továbbá a technika és felszerelés területén a segítségnyújtás. Ezen túl, képviseli a tűzoltók érdekeit európai és nemzetközi szinten, valamint a nemzetközi tűzoltószövetségek együttműködésében.

4.1. A Tűzoltószövetség szervezeti felépítése

A tűzoltószövetség vezető szerve az Elnökség, aminek 3 alelnöke van, akik munkáját a főtitkárság segíti. A tűzoltószövetség elnöksége tulajdonképpen a „szövetség kormánya”. Azokból az elnökökből, alelnökökből áll, akiket a tartományi szervezetek delegálnak. Az elnök, jelenleg Josef Buchta, ő a vezetője az elnökségnek. A döntéshozó szerveik az Elnökség, a Tűzoltó küldött gyűlés és a Közgyűlés. A tanácsadó szervek készítik elő a döntéseket, a létesítményi, hivatásos és önkéntes tűzoltók köréből kerülnek ki a tagjai.

A másik fontos fórumot a tanácsadó szervek képezik. Pénzügyi, a szakmai, bevetési, kiképzési kérdésekben döntés előkészítő szerepük van. Szakmai munkájuk a tűz- és műszaki mentés, a vízi mentés, a különleges mentés és ifjúsági munka, valamint a kiképzőiskolákkal kapcsolatos teendők területére terjed ki. További tevékenységük a tűzoltó technikák, felszerelések, a jogi és a szervezeti kérdések területére terjed ki. A szövetség tagjai lehetnek a települési tűzoltóságok és a tartományi tűzoltó szövetségek is. A 22. számú ábrán foglalom össze a tűzoltószövetség szervezetét.

¹⁵ Az ausztriai Tűzoltószövetségről: <http://www.bundesfeuerwehrverband.at/>, <http://lfv-bgld.at/>

A szövetségnek 6 fő szakterülete van:

- pénzügyi (gazdasági),
- bevetés, képzés, diáktűzoltóság,
- tűz megelőzés és katasztrófavédelem,
- tűzoltó technikák,
- jog és szervezet,
- kiemelt elnöki feladatok: ilyenek például a koordináció, statisztika, nemzetközi bevetések koordinálása, felkészítő munka, folyóirat, újság, lelki támogatás, adatfeldolgozás és belső kommunikáció, valamint európai és nemzetközi tűzoltó események.

Tevékenységi körükbe tartozik továbbá az építészeti tűzvédelem, energiaellátás, technikai irányelvek kidolgozása, utakkal kapcsolatos tűzvédelem, sugárzásvédelem, és a mérgező anyagokkal kapcsolatos feladatok is.

Jelentős ifjúsági munkát fejtenek ki, gondot fordítanak a gyerekekkel való foglalkozásra, a tűzoltómunka vonzóvá tételére, és az utánpótlás képzésére. ***Lásd 23. számú ábra.***

23. számú ábra: Ifjúsági tűzoltók gyakorlatoznak

Forrás: <http://www.ff-eisenstadt.at/Jugend/Gemischt%20Fotos/album/index.html>

Készítette: Nem ismert, Letöltés ideje: 2012.01.23.

4.2 Tűzoltó felszerelések ellenőrző próbahelye

1951-ben alakult meg, mint a tűzoltószövetség tagszervezete az elnökség alárendeltségében a tűzoltótechnikák gyakorlati próba- és ellenőrző helye. 55 ellenőrző dolgozik itt, akik vagy aktív tűzoltó tisztek vagy tűzoltó iskolát vezetnek. Országszerte 8 helyen működnek. Az osztrák 1992.év EN 45000 számú dokumentum alapján akkreditáltatták magukat 1996-ban. Ezen kívül alávették magukat a legutóbbi akkreditációnak is, az ENISO/IEC17020AS 1725-ös szabályzónak.

Évente több mint 4000 vizsgálatot hajtanak végre, ennek 90%-a tűzoltó riasztók, gázoltó készülékek, szellőző berendezések és a tűzjelző központok ellenőrzéséről szól. Továbbá ők dolgozták ki az állami épületek tűzvédelmi koncepciót és projektjeit, és ezen felül az építészeti tűzvédelmi tervet is ők készítették el. Ezek a vizsgálók az elméleti tudásukat a munkakörüknél fogva a gyakorlattal kötik össze. Ezért tudnak gyakorlatorientált megoldásokat javasolni a tűzvédelem terén. Így Ausztria tűzoltó vizsgálóhelyei Európa szerte egyedülállóak.

Összegezve megállapítható, hogy Ausztria tűzoltó szövetsége igazán összetett. Feladata az osztrák tűzoltóságok koordinálása, szervezése, képzése, továbbá a technika és felszerelés területén a segítségnyújtás. Ezen kívül nagy energiát fordítanak a tűzvédelmi előírások ellenőrzésére, ami rengeteg halálos kimenetelű balesetet előzhet meg.

Bár a dolgozatom témájához nem tartozik szorosan, de úgy érzem, muszáj említést tennem a Magyarországi helyzetről is a Tűzoltószövetség vonatkozásában, hiszen így lehet teljes képet kapni a rendszerről.

4.3 A Magyar Tűzoltó Szövetség

Magyarországon nagyon jól indult az önkéntes tűzoltóság sorsa Gróf Széchenyi Ödönnek köszönhetően. Ugyanis 1863-ban ő alapította meg a Budapesti Önkéntes Tűzoltó Egyletet, ami az első szervezett tűzoltóság volt Magyarországon. Természetesen Gróf Széchenyi Ödön töltötte be az elnöki tisztséget az Egyletnél. Az alapítást követően mintegy nyolc évtizeden keresztül eredményesen működött a szövetség, és a lelkes tagoknak köszönhetően dinamikusan fejlődött. Ám ezt sajnos a XX. századi történelmünk viharai elsodorták, de jogutódként 1990-ben újra megalakult a még napjainkban is működő Magyar Tűzoltó Szövetség. Alapvető működési követelménye, hogy a politikai pártoktól függetlennek kell lennie. Célja nem más, mint társadalmi eszközökkel segíteni a tűz elleni védekezést, a hivatásos, önkéntes és létesítményi tűzoltóságok és tűzoltó egyesületek

tevékenységét, közreműködni a szakmai munkájuk hatékonyabbá tételéhez szükséges személyi, anyagi, tárgyi feltételek kialakításában, a tűzoltóságok nemzetközi kapcsolatainak ápolásában. Országszerte több ezer önkéntes tűzoltó szervezet működik, amik megyei szövetségbe szerveződve kapcsolódnak a MTSZ-hez. Tagja lehet továbbá a szövetségnek bármely országos tűzvédelmi szakmai és más országos társadalmi szervezet is, amely elfogadja az MTSZ alapszabályát és az elnökség elfogadja a csatlakozását. A rendes tagság mellett pártoló tagként csatlakozhatnak a szövetséghez szervezetek és jogi- és magánszemélyek egyaránt.

Sajnos hazánkban nem tud optimálisan működni a legtöbb önkéntes tűzoltóság, hiszen megfelelő anyagi támogatás híján nem tudnak megfelelő felszerelésekre szert tenni. Ezen kívül mivel nálunk kimarad a gyermekkorból az önkéntesség fontosságát célzó játékok és gyakorlatok, nem elterjedt az önkéntes szerepvállalás. Tehát kevés az önkéntes tűzoltó, kevés a laktanya, és mint már említettem kevés és elavult a felszerelés. Mindezek ellenére, pozitív változások előtt állunk! Küldöttség járt hazánkban március 23-án, melynek célja az ismeretek átadása, a Magyar Tűzoltó Szövetség átszervezésének elősegítése volt. Manfred Seidl, az Osztrák Tűzoltó Szövetség elnöke, Burgerland tűzoltóparancsnoka és Walter Prior, a Burgerlandi Tartományi Parlament elnöke a parlamenti látogatás és megbeszélések után a Fővárosi Tűzoltó-parancsnokságon tartott sajtótájékoztatót. Mindkét fél úgy látja, hogy a fő cél az önkéntes egyletek fejlesztése, működésük, a technikai feltételes biztosítása, és elsősorban az új tűzoltóságok megalakításának ösztönzése. Ideális esetben minden településen működne önkéntes tűzoltóság. A második világháború előtt 250 ezer önkéntes szolgált hazánkban. A jelenlegi létszámot jelentősen emelni kívánják, hiszen ma közel 750 szervezetben 15 ezer aktív önkéntes van.¹⁶

Összegezve tehát megállapítható, hogy Magyarországon sajnos nem annyira széles körű és napra kész az önkéntes tűzoltóság. Viszont fejlődőképes, és ha a tervezett változásokat végrehajtják, akár ugyan olyan jól működő lehet, mint nyugati szomszédunknál, Ausztriában.

¹⁶ <http://www.langlovagok.hu/html/tuzvonal/97.shtml>

ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A tanulmány írása közben rengeteg új információt megtudtam Ausztriáról. Először is egyértelművé vált számomra, hogy ez az ország katasztrófa védelmi szempontból nagy kihívást jelent a különböző szakembereknek, mert többféle domborzati és éghajlati viszonyokhoz alkalmazkodva kell tudniuk dolgozni. A mi országunknak is vannak bőven veszélyeztető tényezői, de Ausztria mindezek mellett kibővül még a lavinaveszéllyel, és minden olyannal, amit a nagy havazás és a túlzott hideg okozhat. Mindemellett figyelembe kell venni azt is, hogy Ausztria nagy részét magas-, és középhegységek uralják, ahol földcsuszamlások, talajroskadások fordulhatnak elő, míg a domborzati viszonyok a mentést is megnehezítik.

Valószínűleg pontosan ezeknek a nehézségeknek a hatására élnek olyan tudatosan nyugati szomszédjaink. Nem üzemeltetnek atomerőművet, helyette a megújuló energiaforrásokat veszik igénybe, mint például a nap vagy a szél energiát. Mindent megtesznek a fenntartható fejlődés érdekében, és talán ez a hozzáállás eredményezi azt is, hogy az ausztriai állampolgárok minden területen az önkéntességet preferálják.

A védelem bármelyik formáját vizsgálom, legyen szó polgár-, és katasztrófa védelemről, vagy a tűz elleni védekezésről, náluk minden területen léteznek önkéntes szervezetek. Ezek általában nagy múlttal, hagyományokkal rendelkeznek, és ezeket nem hagyják a múlt homályába veszni. Nem csak az idősebbek ápolják a különböző tradíciókat, hanem a fiatalok is átveszik őket. Nagy gondot fordítanak az ifjúsági utánpótlásra, ami azt jelenti, hogy már a 10 éves gyerekek is különböző játékos gyakorlatokon vehetnek részt, és emellett az adott szervezet elméletét is játszva tanulhatják meg.

Vizsgáljuk meg, hogy melyek azok a területek, amelyeket az osztrák példából adaptálni lehetne nálunk is!

A tudatformálást, a közösségi életre való nevelést, képzést már a gyerekeknél el kellene kezdeni, és meg kellene alakítani az Ifjúsági Tűzoltók Szövetségét. Ki kellene dolgozni a szervezeti, működési szabályait, tevékenységük forrását.

A képzéseket, legyen az ifjúsági vagy szakmai, mindenképpen állami finanszírozásból kellene létrehozni.

Miután kialakulnak komoly önkéntes szervezetek, amik már a hivatásos szervezetek nélkül is tudnának működni, nagyobb, vagy akár teljes jogkört kellene adni az

önkéntes szervezeteknek azért, hogy teljes erőbedobással vehessenek részt a megelőzésben, mentésben és helyreállításban is.

Ezek után előnyös lenne, ha a munkáltatókat is motiválná az állam. Ha adókedvezményt adnának azokra a munkahelyekre, ahol valamelyik önkéntes szervezet tagjai dolgoznak, akkor azzal pótolni tudnák a munkaadó számára az önkéntes munka miatt kimaradt órák számát.

Persze ezeket elérni nagy erőfeszítés lenne, és valószínűleg hosszú évekbe kerülne. Viszont véleményem szerint jól működne ez a rendszer, és nem is kell olyan messzire mennünk a példáért, hiszen itt van mellettünk, a szomszédban...

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. **Dr. Hornyacsek Júlia - Dr. Hülvely Lajos:** A lakosság önvédelmi készsége növelésének gyakorlata 2., Nemzetközi kitekintés: *Ausztria*, in: Polgári Védelmi Szemle MPVSZ, Budapest: **2009.** 1. sz. pp. 124-145. ISSN: 17 88-2168
2. **Dr. Hornyacsek Júlia:** A lakosság önvédelmi készsége növelésének gyakorlata 1. Nemzetközi kitekintés: Németország, Polgári Védelmi Szemle MPVSZ, Budapest: **2008.** 2. sz. pp. 53-63. ISSN: 17 88-2168
3. Barta-Vámos László: A polgári veszélyhelyzetek nemzetközi jogi alapjai egyetemi jegyzet 2008.BM KOK
4. Nanovszky György: Nemzetközi szervezetek Nemzetközi Protokoll Iskola Kft. egyetemi j. 2008. ISBN: 978 963 064 624 6; INSARAG irányelv és módszertan OKF
5. Szerk: Dr. Ország Imre: INSARAG Nemzetközi kutatási és mentési irányelvek BM OKF 2001.
6. <http://lfv-bglld.at/lfv/index.php?id=35>
7. <http://vedelem.hu/letoltes/tanulmany/tan174.pdf>
8. http://www.tuzoltosagbp.hu/eu_html.php?p=eu/eu_ausztria.htm
9. http://193.224.76.4/download/konyvtar/digitgy/phd/2005/komjathy_laszlo.pdf
10. <http://www.vho.at/basicfacts.hu.html>
11. <http://bookmania.hu/?p=hir&id=185>
12. http://www.terkepkalauz.hu/index.php?Itemid=282&func=show_magazine&id=7&option=com_magazine
13. http://hir3.hu/magazin/0/25611/ozonvizszeru_esozes_ausztriaban_felszaz_utat_lezartak
14. <http://zins-sicher.investcompetence.com/>
15. <http://www.zivilschutzverband.at/>
16. <http://www.diehelferwiens.at/k-kreis>
17. http://www.ausztriaiutazas.hu/latnivalok_info_ausztria.html
18. <http://www.szervuszausztria.hu/ausztriakozerdekuausztria/ausztria-kozigazgatas-tartomanyok-35696.html?print=1>
19. http://www.skv-salzburg.at/bfs/gallery2/main.php?g2_itemId=3641
20. <http://www.ff-eisenstadt.at/Jugend/Gemischt%20Fotos/album/index.html>
21. http://www.ffeisenstadt.at/Veranstaltungen/Inspizierungsuebung_11_09_2009_hp/album/index.html
22. <http://www.ff-eisenstadt.at/>
23. http://www.chiemgau-online.de/portal/lokales/trostberg-traunreut_Trostberger-Grundschueler-top-arid,457863.html
24. <http://www.bundesfeuerwehrverband.at/>
25. <http://www.voroskereszt.hu/kueldetesuenk.html>
26. <http://www.langlovagok.hu/html/tuzvonal/97.shtml>